

РЕЦЕНЗИЯ

на научните трудове и учебната дейност
на доц. д-р **Велислава Николаева Костова** – ВСУ „Черноризец Храбър“
представени за участие в конкурс за заемане на АД „професор“
в ПН 3.7 Администрация и управление по специалност „Социално управление“
(Стратегическо управление и лидерство – теоретичен и приложен контекст) съгл.
конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър“ (ДВ, бр.42 от 07.06.22)

Рецензент: **проф.д-р Цвета Зафирова** – Икономически университет, Варна

В настоящия конкурс като единствен кандидат участва **доц. д-р Велислава
Николаева Костова** - ВСУ „Черноризец Храбър“

1. Общо представяне на получените материали

Представеният от кандидата комплект материали включва всички необходими документи и е в съответствие с ППЗРАС, чл.3 от Наредба№3 за академичния състав във ВСУ „Ч.Храбър“, ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ.

За участие в конкурса доц. д-р Велислава Николаева е представила списък на научните си трудове от общо 44 заглавия, в т.ч. 3 монографии, 5 студии, 28 статии в български и чуждестранни научни издания, 2 научни доклади на конференции, 6 броя учебници и учебни пособия. Приемат се за рецензиране всички представени 44 научни труда.

2. Данни за кандидата

Велислава Николаева родена в 1976 г. в гр. Ловеч. Тя е бакалавър по „Маркетинг и мениджмънт“ и магистър по „Стопанско управление“ от ИУ-Варна. През 2022 г. получава и бакалавърска степен „Учител по математика и информатика“ от ШУ „Епископ К. Преславски“. Работила е като учител до 2003 г. в различни образователни институции. От 2001 г. е хоноруван, а от 2004 г. редовен асистент във ВСУ „Черноризец Храбър“. Доктор е по „Организация и управление на производството“. От 2013 г. е доцент в ПН 3.7 „Администрация и управление (Основи на мениджмънта. Стратегически мениджмънт). От 2020 г. е Директор на *Департамент за чуждоезиково обучение и следдипломна квалификация*, член е на СУБ – Варна.

3. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата

Доц. д-р Велислава Николаева има публикувани общо 44 научни труда (Табл. 1). За рецензиране в конкурса за АД „професор“ са представени 1 самостоятелна монография и 2 участия в монографични трудове, 5 студии, 28 статии, 2 доклада, 6 - учебници и учебни помагала. От тях: 12 са на чужд език (английски, немски и руски), 41 са самостоятелни и 3 в съавторство. Този резултат показва, че кандидатът има необходимите качества на изследовател, който може сам да прави анализи и оценки, да формулира проблеми и защитава успешно своите тези.

Трудовете, с които кандидатът за академичната длъжност „професор“ участва в конкурса, са в следните области на „Социалното управление“: „**Стратегическо управление**“ (№II.1, №II.3, №II.4, №II.9, №II.10, №II.11, №II.12, №II.13, №II.14, №II.15, №II.16, №II.17, №II.18, №II.23, №III.1, №III.2 от Списъка на публикациите), „**Лидерство**“ (№I.1, №I.3, №I.8, №II.17, №II.21, №II.22, №II.24, №II.25, №II.26, №II.27 от Списъка на публикациите), „**Управление на образованието**“ (№I.4, №I.5, №I.6, №I.7, №II.8, №II.10, №II.11, №II.16, №II.19, №II.20, №II.28, №III.27, №III.30 от Списъка на публикациите), „**Коучингът, медиацията и емоционалната интелигентност като управленски инструменти**“ (№I.2, №I.8, №II.2, №II.5, №II.6, №II.7, №II.13, №II.14, №II.22, №II.24, №II.28 от Списъка на публикациите).

Таблица 1

Научна продукция на доц. д-р Велислава Николаева за конкурса за „професор“

Видове публикации	Общо	В т.ч.		
		На чужд език	Самост.	В съавт.
1. Монографии	3	-	1	2
2. Студии	5		5	-
3. Научни статии	28	12	27	1
4. Научни доклади	2		2	
5. Учебници, уч. помагала	6	-	6	-
Общо по конкурса:	44	12	41	3

Има налични публикации и по „Управление на туризма и туристическото предприятие“, но те се отнасят до стратегическото им развитие и поради тази причина са включени в област „Стратегическо управление“. Тъй като публикациите в „Коучингът, медиацията и емоционалната интелигентност като управленски

инструменти“ са свързани с област „Лидерство“, а в тези по „Управление на образованието“ се акцентира приоритетно на стратегическите аспекти (област „Стратегическо управление“), можем да приемем, че всички научни трудове са в направления, които са пряко или косвено свързани с научната специалност „Социално управление“ и с областите, по които е обявен конкурсът за АД „професор“.

От представените за рецензиране материали особено внимание и висока оценка заслужава монографичното изследване на доц. д-р Велислава Николаева „Мениджърът – лидер в променящата се бизнес реалност“ (рецензент: проф. д-р Павел Павлов). В него авторката показва задълбочена литературна осведоменост по тематиката, умения да анализира и систематизира теоретични постановки и да предлага практически решения на сложни управленски проблеми. Тя е разработила съвременен инструментариум за тази цел, който е приложим за различни бизнес организации. Изследвайки различни актуални аспекти на лидерството, доц. Николаева показва завидна компетентност в много управленски области.

В представеното монографично изследване биха могли да се открият следните важни приносни моменти:

- Допълнена е теорията за лидерството с нови становища за основните понятия в нея.
- Предложен и обоснован е нов подход към лидерството в съвременните организации, свързан с оценката на различните му аспекти.
- Обогатена е методологията в областта на съвременния управленски инструментариум, свързан с практиката на мениджъра - коучинга, медиацията и емоционалната интелигентност.
- Предложени са структури на процесите и процедурите за провеждане на коучинг и медиация на работното място.
- Разработен е концептуален модел за оценка на лидерския потенциал, като е доказана неговата приложимост в различните бизнес организации.
- Предложен е инструментариум за оценка на поведението на мениджъра на работното място.

Като обобщение може да се посочи, че в монографичното изследване авторката показва умения за аналитично и логическо мислене, както и задълбочени познания в областта на лидерството. Показани са сериозни качества на отличен изследовател.

Останалите представени в конкурса публикации са доразвитие на основните идеи и теоретичните постановки на съвременните аспекти на стратегическото управление и лидерството, като е търсена и релацията между тях. Показани са и резултатите на кандидата от различни изследвания на техни елементи като коучингът, медиацията и емоционалната интелигентност, вкл. и в областта на образованието. Научните публикации на кандидата третираат както теоретични, така и приложни аспекти в областите на обявения конкурс.

Представените научни трудове за участие в конкурса по съдържателна характеристика са по научната специалност, по която е обявен конкурсът за „професор“. Те са рецензирани и отпечатани в престижни издателства. Като брой и структура напълно съответстват на изискванията за научни академични публикации.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Доц. д-р Велислава Николаева има над 20 години преподавателски стаж във ВСУ „Черноризец Храбър“. Преподава и в трите образователни форми в университета: редовна, задочна и дистанционна.

След първата хабилитация тя води лекции като титуляр в ОКС „Бакалавър“ по различни управленски дисциплини, сред които следните по-важни, свързани с областта на обявения конкурс: „Въведение в мениджмънта“, „Стратегически мениджмънт“, „Коучинг и управление“, „Лидерство“ и „Предприемачество“.

В ОКС „Магистър“ има лекционни курсове по „Стратегическо лидерство“, „Управление и стратегически анализи в бизнес сектора“, „Управление и стратегически алианси в банковия сектор“, „Стратегическо и оперативно управление на учебните заведения“, „Диагностика на училищната организация“, „Обща теория на управлението“, „Основи на управлението“, „Стратегически мениджмънт и организационно структуриране“.

Участва в обучения за следдипломна квалификация: придобиване на професионална квалификация „Учител“, където преподава: „Мениджмънт на класа“, „Лидерство в образованието“ и „Стратегическо развитие и управление на образователната институция“.

Голямата лекционна натовареност на доц. Николаева ѝ е помогнала да се утвърди като преподавател и да добие значителен опит, необходим като лектор. За добрата ѝ педагогическа квалификация допринасят и участията ѝ в много обучения, свързани с управление на образованието, медиацията и коучинга.

От представените документи е видно, че тя е осигурила учебния процес с необходимите ресурси - презентационни и лекционни материали, материали за самостоятелна аудиторна и извънаудиторна работа – задачи, тестове, казуси, ситуационни и делови игри. В тях се открояват уменията на доц. д-р Велислава Николаева да структурира и изяснява добре учебния материал. Тя е сред първите автори на електронни учебници и преподаватели, участвали в пилотното стартиране на дистанционно обучение във ВСУ „Черноризец Храбър“. От 2019 г. разработва програмирани текстове, които използва за обучението на бакалаври и магистри. От летния семестър на учебната 2020 г. лекционните ѝ курсове са адаптирани и за обучение в on-line среда.

Кандидатът по обявения конкурс акцентира и на практико-приложния аспект на обучението като възлага проекти и задачи на студентите и организира извънаудиторни занимания в практическа среда. Била е академичен наставник в проект „Студентски практики“.

От първата хабилитация 2013 г. до сега е била научен ръководител на 42 дипломанти. Има един успешно защитил докторант през 2018 г. Понастоящем е научен ръководител на двама докторанти.

Научно-изследователската дейност на кандидата в конкурса за професор е много добра и е свързана до голяма степен и с учебно-преподавателския процес. Като доцент е участвала в 4 научно-изследователски проекта, вкл. международни, национални и университетски. В тях, освен да изявява своята екипност, опит и знания, е успяла да проучи и популяризира добрите управленски практики в различни области.

Направената количествена и качествена оценка на учебно-преподавателската работа на доц. д-р Велислава Николаева показва пълно съответствие с изискванията за заемане на академичната длъжност „професор”.

5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

В трудовете на кандидата в конкурса се открояват различни приноси моменти, някои от които доразвиващи съществуващите знания, други – приложение на съществуващата теория в конкретни практически решения. Приемам всички посочени от кандидата в конкурса научни и научно-приложни приноси, като някои от тях биха могли да се обобщят и преформулират по следния начин:

А. Научни приноси:

- допълнена е теорията на управлението с нови становища за основни понятия и систематизации в областта на стратегическото управление и лидерството (изт. №№ I.8, I.3, II.9, II.11, II.12, II.14, II.15, II.16, II.17, II.21, II.22, II.23, II.24, II.25, II.26, II.27 и III.2 от Списъка на публикациите);

- доказана е необходимостта от приложение на стратегическия подход в оценката на лидерското поведение, в различните аспекти на лидерството, както и на управленския инструментариум, свързан с него – коучинг, медиация и емоционална интелигентност (изт. №№ I.2, I.4, №I.8, II.5, №.II.6, №.II.7, II.25, II.26 и II.27 от Списъка на публикациите);

- обогатена е методологията на управлението с разработен концептуален модел за оценка на лидерския потенциал, основан на теоретичните постановки на стратегическото управление и лидерството (изт. №I.8 от Списъка на публикациите).

Б. Научно-приложни приноси:

- обоснована, анализирана и доказана е връзката между стратегическото управление и лидерството като предпоставка за успех и устойчиво развитие на организациите, в т.ч. в сферата на туризма и в системата на средното образование (изт. №№ I.1, II.4, II.7, II.9, II.11, II.12, II.16, II.17, II.18 и III.2 от Списъка на публикациите).

- научно е обоснован, разработен и приложен съвременен инструментариум за изследване и решаване на управленски проблеми, свързани със стратегическото управление и лидерското поведение в различен тип бизнес организации и в публичния

сектор (изт. №I.8, I.2, II.5, II.6, II.7, II.11, II.12, II.14, II.16 и II.23 от Списъка на публикациите);

- допълнени и обогатени са теорията и практиката в управлението на бизнес организациите и системата на средното образование в България като е обоснована възможността за приложение на съвременен управленски инструментариум чрез дефинирани предложения за реструктуриране на процесите и процедурите за провеждане на коучинг и медиация на работното място (изт. №№ I.8, № I.4, № II.5, № II.25, № II.26 и № II.27 от Списъка на публикациите);

- усъвършенстван е управленският инструментариум за оценка поведението на мениджърите на работното им място чрез предложен нов подход, основан на логически обвързани чек-листи за лидерските им умения (изт. № I.8 от Списъка на публикациите).

Обобщено, приносите на доц. д-р Велислава Николаева в конкурса за академичната длъжност „професор” могат да бъдат определени като **обогатяване на съществуващите знания и приложение на научните постижения в практиката.**

6. Оценка на личния принос на кандидата

41 от трудовете на доц. д-р Велислава Николаева за академичната длъжност „професор“, представени за рецензиране, са самостоятелни. Само 3 от публикациите са в съавторство, но те са свързани с нейните области на изследвания. Това позволява да се изведат ясно приносите ѝ на учен-изследовател в областта на обявения конкурс.

Публикуваните научни трудове и участието на доц. д-р Велислава Николаева в много български и международни научни издания и форуми, ми дават основание за извода, че приносите ѝ са нейно лично дело и са резултат на последователната ѝ и целенасочена научна дейност.

В представените за рецензиране материали по конкурса кандидатът е приложил документ *Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“*, с показател Д, описващ общо 31 цитирания от известни български учени – 3 в монографии и 28 в нереперирани научни издания – при минимални изисквания от 100 т., са изпълнени 170 т. От тях може да се направи

извод за известността и значимостта на научните публикации на доц. д-р Велислава Николаева за управленската теория и практика.

Представените от кандидата научни публикации по количество и по съдържание, както и учебно-преподавателската дейност, не само отговарят, но и надвишават минималните изисквания за заемане на АД „професор” и са свързани с областта на обявения конкурс. Това е видно и от приложения документ *Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за академичната длъжност „професор“*.

7. Бележки и препоръки

Препоръчително е резултатите от научно-изследователска работа на доц. д-р Велислава Николаева да намерят още по-голямо присъствие в международни издания като по-голямата част от тях да са реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация Scopus и WoS.

8. Лични впечатления

Личните ми впечатления за Велислава Николаева са се формирали от обучението ѝ в ИУ-Варна в бакалавърска и магистърска степен. Познавам я като отлична студентка със задълбочени теоретични познания. Тя притежава безспорните качества на упорит, задълбочен, целенасочен учен-изследовател, оценяван високо от научната общност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и на съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, давам своята **положителна** оценка и **препоръчам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да избере **доц. д-р Велислава Николаева Костова** да заеме академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.7 Администрация и управление по научна специалност „Социално управление“ (Стратегическо управление и лидерство – теоретичен и приложен контекст).

20.10.2022 г.

Рецензент:.....

(проф. д-р Цвета Зафирова)